

Sjúkrahúsverkið!

Lagt til rættis: Jan Myndir: Kalmar

Stórir tørvur á ortopædi á Landssjúkrahúsinum:

Nógv mugu liva við pínu tí vit ongan »mjadnalækna« hava

Stórt tal av føroyingum biðar eftir at fáa nýggja mjød. Tey hava nógvá pínu og megna lítið. Tað kostar tí almenna ikki so lítið, tí tey hava oftani bæði heimahjál og dagrøkt fyri neyðini.

Eini 10-15 føroyingar við mjadnabreki eru so hepnir at fáa viðgerð í Danmark hvørt árið. Men biðitiðin er eini 2-3 ár umframt at talið er so avmarkað.

Spurningurin er nú, hví ikki vit í Føroyum kunnu taka okkum av at gera hesi fólk frísk aftur? Til tess er so neyðugt at hava serlækna í hesi viðgerð í arbeiði í Føroyum burturav. Tað hava vit ikki í dag.

Men føroyingurin Hanus Bærentsen, sum vanligast starvast í Svøríki, er serlækni í slíkari viðgerð og hevur hann av og á hesi seinastu árinum arbeitt á Landssjúkrahúsinum — og har m.a. skift út mjadnar.

Nú hava so tveir læknar á Landssjúkrahúsinum kannað, hvussu hesar skurðviðgerðir hava eydnast, og eru teir komnir til, at Landssjúkrahúsið við tí ortopædi, sum hevur verið tókt, tá Hanus Bærentsen hevur verið í Føroyum, kann veita sjúklingum eina viðgerð, sum ikki stendur aftanfyrir tað, ið aðrir kunnu bjóða.

Sosialurin hevur í samstarvi við yngri læknar á skurðeildini á Landssjúkrahúsinum hugt nærri at hesi kanningini, og úrslitið er greinin niðanfyrir.

Tveir yngri læknar á skurðeildini á Landssjúkrahúsinum, Lars Ladegård og Bogi Djurhuus, gjørdi í summar kanningar viðvíkjandi úrslitunum av teimum mjadnaskurðviðgerðum, sum framdar vórðu á Landssjúkrahúsinum í tíðarskeiðinum 1976 til juli 1983.

Tað er føroyingurin Hanus Bærentsen, sum hevur framt hesar skurðviðgerðir. Hanus er serlækni í ortopædiskari skurðviðgerð. Hann starvast sum yvirlækni á Varberg Sjúkrahúsi í Svøríki, men hevur í fleiri stuttum tíðarskeiðum arbeitt á skurðeildini á Landssjúkrahúsinum, har

hann millum annað hevur fingist við at skifta út mjadnar.

Metall og plastikk

Tær mjadnaskurðviðgerðirnar, ið eru kannaðar, eru tær sonevndu mjadnaarthroplastikkarnir, har lærbeinshevið verður skift út við eitt gjørt úr plastikki við eitt gjørt úr metalli og mjadnaskálin gjørdar úr plastikki.

Kanningin er farin fram á tann hátt, at teir báðir læknarnir hava vitjað tey fólk, ið skurðviðgerð eru. Tey eru kannað fyrri, hvussu væl tey aftaná skurðin eru før fyrri at líða mjødina, hvussu væl tey klára at ganga við og

uttan stavi, og hvussu langt tey kunnu ganga. At enda eru tey kannað viðvíkjandi pínum, tey hava nú aftaná skurðviðgerðina sammett við frammanundan.

Gigtþína og medisín

Orsøkin til, at fólk verða innlögð til skurðviðgerðar fyrri ringar mjadnar, er í flestu forðum slitgikt. Hetta forir við sær ringa pínu í mjadnum, lendum og kneum. Giktþínan hjá hesum sjúklingum er ofta so ring, at teir illa sleppa

um gólv við tianshældur eru førir fyrri at arbeiða.

Fyri at linna um píuna nýta hesir sjúklingar ofta stórar nøgdir av pínumedisini. Pínumedisin hevur sum allur heilivágur hjá árin. Eitt ikki heilt óvanligt hjáárin av nevnda medisini er magatrupulleikar — magakatarur ella magasár.

Kannaðu 38 fólk

Íalt 38 persónar vórðu kannaðir. Av hesum høvdu 4 fingið útskipt báðar mjadnarnar.

Kanningin visir, at vit í Føroyum kunnu sammeta

okkum við aðrar tjóðir, hvat ið dygdini av nevndu mjadnaskurðviðgerðum viðvíkir. Næstan øll tey kannaðu eru vorðin pínuleys, tey flestu ganga uttan stav ella annað hjálpar-tól og hava góða líðing í skurðviðgerðu mjadnunum. Fólk, sum aðrenn skurðin næstan vóru bundin til seingina, kunnu nú aftaná viðgerð fara til fjals, súkkla, ganga til handils o.s.fr.

Tað, ið næstan øll leggja dentin á, er, at tey eru vorðin pínuleys, og at tey nú eru før fyrri at klára seg sjálv. Tey hava ikki longur dagrøkt og heimahjál fyri neyðini. Tey liggja ikki longur almennum stovnum til byrðu. Summi eru farin til arbeiðis.

Stórir tørvur

At tørvur er á slíkari viðgerð í Føroyum, merkir ein á eftirspurninginum, sum er til hesa viðgerð.

Taka vit tøluni frá grannalondum okkara, sum vit í tí dagliga sammeta okkum við, t.d. Svøríki, so verður roknað við umleið einari mjadnaarthroplastikkviðgerð um árið fyrri hvørjar 800-1000 íbúgvir. Eftir hesum er tørvurin í Føroyum einar 40-50 slíkar skurðviðgerðir um árið.

At núverandi tørvurin er stórir, vitnar stakkurin á skriviborðinum hjá fyrstóðkvinnuni á Landssjúkrahúsinum um. Sum nú er, verða bert tey, ið ringast eru fyrri, viðgjørð. Læknin, sum fremur hesa viðgerð, er bert í Føroyum eina stutta tíð av árinum, og tað avmarkar sjálvandi

talið av teimum, ið viðgerast kunnu. Umframt tey, sum í Føroyum fáa framt nevnda skurð, verða umleið 10-15 um árið send niður til Danmarkar til skurð. Til viðgerðina í Danmark er ein biðitið uppá tvey til trí ár.

Seinastu tvey árinu eru gjørdir gott 60 mjadnaarthroplastikkar í Føroyum. Íalt eru gott 100 persónar skurðviðgjørðir.

Umframt nevndu mjadnaskurðir hevur Hanus Bærentsen eisini gjørt nakrar operationir, har nýggj knæliðir verða settir. Talið á hesum skurðum togar í 40.

Landssjúkrahúsið

Sum vera man, er tann eldri aldursbólkurin best umboðaður millum tey viðgjørðir. Hetta eru ofta fólk, sum ikki hætta sær undir ella ei heldur eru før fyrri at fara longri ferð, tað veri seg sjóvegis ella loftvegis, til Danmarkar at fáa slíka viðgerð.

Samanumtikið visir kanningin hjá teimum báðum, Lars Ladegård og Bogi Djurhuus, at Landssjúkrahúsið við sínum serdeildum og saman við tí ortopædi, sum aðurnevnda tíðarskeið hevur framt hesar viðgerðir, er fært fyrri at veita hesum sjúklingum eina viðgerð, sum ikki stendur aftanfyrir ta, ið aðrir kunnu bjóða.

Á føðideildini á Landssjúkrahúsinum. Ein lækni og ein sjúkrasystir eru í ferð við at kanna, um hetta nýfødða barnið hevur mjadnafeil